

НАТАЛЯ КОГУСЬКА

РЕЛІГІЙНІ МОТИВИ В ТВОРЧОСТІ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ

РЕФЕРАТ НА РОКОВИНИ ПОЕТКИ

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Едмонтон-Вінніпег

1958

Леся Українка (1871-1913)

Накладом Союзу Українок Канади
1958

diasporiana.org.ua

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Manitoba, Canada.

РЕЛІГІЙНІ МОТИВИ В ТВОРЧОСТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Леся Українка належить до тих поетів, яких ми називаємо клясиками а їх твори клясичними. Такі твори і формою і змістом і провідною думкою є найкращі, чи як кажемо — художні.

Як в українській, так і світовій літературі, Леся Українка займає одно з почесних місць; деякі її праці, особливо драми переложені на чужі мови, як от болгарська, польська, англійська й інші.

Провідні ідеї в творах Лесі Українки дещо трудні до зрозуміння від першого читання, а головно трудніші вони для зрозуміння для тих, що не впovні обзайомлені з тими часами й їх політичними подіями, в яких жила і працювала Леся Українка. Можна сказати, що деякі твори Лесі Українки писані синонімами, от хоч би взяти таку драматичну поему, як „Вавилон”. Поетка малює образдалекої чужини на берегах Тігра та Евфрата: горить багаття, гурти людей, родини, друзі прибиті горем, зруйновані, зневолені, а в дійсності то не буде далека чужина, не буде це ізраїл — це український народ змальований псевдонімом; не буде це й Вавилон, що поневолив ізраїля, а буде це Москва у своїм жорстокім поході на український народ, а самий Єрусалим можна розуміти, як місто, столиця і святыня кожного українця — Київ.

Зробивши такий короткий вступ, варто нам спинитись над деякими творами Лесі Українки і бодай побіжно приглянутись їм. До нашого сьогоднішнього реферату я вибрала тему „Релігійні мотиви у творчості Лесі Українки”. Вибрала я цю тему тому, що поперше — Леся Українка була релігійною людиною; подруге — деякому особливо залежить на тім, щоб Лесю Українку, як поетку показати у викривленому зеркалі. Так роблять большевики-комуністи, мовляв — Леся Українка була со-

ціялістка, безбожниця, так само, як це робили вони з Шевченком і Франком та іншими нашими велитнями духа, творцями культури української нації, намагаючись прищепити їм свої марксівські ідеї. От прим. в однім із советських журналів, який називається „Радянське Літературознавство” надрукована стаття якогось О. К. Бабашкіна під назвою „Дві антихристиянські драми Лесі Українки”, „Адвокат Мартіян” та „Руфін і Прісцілла”. Присвоєння большевиками наших національних пророків увійшло вже в програму їх діяльності, але нашим обовязком є стояти на сторожі чести тих, які ціле своє життя віддали на боротьбу з ворогами українського народу.

Твори Лесі Українки треба поділити в головному на три головні роди: лірика, проза і драма та деякі переклади чужих класиків на українську мову, як Гайне, Байрона, Міцкевича, Віктора Гюго та інших. Найсильніші твори Лесі Українки це драми. Вона нагадує ними дещо норвежського драматурга Генріка Ібсена. І хоч тло його драматичних творів переважно психологічне, то Леся Українка закреслює ширші проблеми — проблеми самостійності свого народу з виразним питанням: „бути чи не бути”. І дуже мало котрий з творів Лесі Українки не оснований на засадах християнської моралі, бо в кожнім з них ми побачимо бажання справедливості, милосердя до слабших, співчуття до покривджених, протест проти насильства і посвята за спільні інтереси. А в одній із своїх поем, взявши цитат із Святого Письма вона каже: „Немає більшої любові, хто душу поклада за друзів”, цебто не може бути вищої і благороднішої християнської любові над ту, хто йде на смерть за добро близніх.

Найглибші релігійні мотиви ми знаходимо в таких драматичних творах Лесі Українки як „Адвокат Мартіян”, „Вавилонський полон”, „В катакомбах”, „Руфін і Прісцілла”, „Йогана Жінка Хусова”, та деякі коротші поеми. Для розгляду і то дуже побіжного я власне взяла названих вже раніше дві драмі „Адвокат Мартіян і „Руфін і Прісцілла”. Насамперед приглянемось драмі “Адвокат Мартіян”: Найголовнішим героєм цієї драматичної поеми є батько родини, адвокат Мартіян — християнин в перших століттях

християнства, коли то християн переслідував жорстокий римський закон.

Мартіян християнин, батько дорослих дітей — сина і доньки, які є гарячими приклонниками віри Христової. Ale Мартіян не може виявляти себе християнином; того від нього вимагає клер християнської церкви. Мартіян адвокат, а римська влада переслідує християн, судить їх, карає, а Мартіян є близкучий судовий оборонець. Його слово в суді має значення тільки тоді, коли суд знає його, як римського громадянина, а не як християнина. А держачи в тайні своє християнство, він має спромогу рятувати багатьох засуджених на вигнання або й страту християн, привертати їм волю, боронити їх прав: Ale це становище власне. стає родинною трагедією Мартіяна. Його діти не погоджуються з таким станом. Вони почивають себе дорослими самостійними християнами, вони хочуть ходити до церкви, бути учасниками того живого руху і боротьби за віру Христову. Батько противиться тому, але вони не хочуть розуміти його і готовуються навіки залишити його дім. Від того Мартіян страшенно страждає, він чує що його авторитет, падає в очах власних дітей, бо він мусить лицемірити, мусить скриватися зі своїми переконаннями, своєю вірою. Який приклад може він дати своїм дітям? Його посвяти вони не розуміють, не уважають її доцільною і великою. Жінка його вже давно покинула його, тепер діти лишають його. I він шукає якогось виходу, щоб залишити дітей при собі та якимось способом увести дітей до церкви. I от коли до нього приходить Ідоген, знатний християнин, що належить до клеру і приносить йому судову справу — взаутра судять християнського єпископа, і він мусить його боронити, Мартіян каже:

„... Дуже трудно,
але можливо, з помочею Бога.
Так, брате, докладу всії снаги,
всю ніч до ранку буду працювати
і все зроблю, що тільки в людській силі.
Ale тепер вділи мені годину.
Дозволь покликати моїх дітей,
сам розпитай їх про науку віри —

я їх учив, як наш канон велить —
і цього ж вечора, коли достойні,
введи їх у громаду.”

І з о г е н й о му відповідає:

„Ні, не можу.

Якраз тепер повинен ти стояти
при всій повазі в очах ідолян.”

М а р т і я н: „Та сам же я до церкви не вступаю.”

І з о г е н знов його переконує:

„Ти думаєш ніхто не буде знати,
чиїх дітей я в церкву приведу?

То ж цяя звістка наче блискавиця,
все місто облетить! Як тільки вийдеш
ти на трибуну, — громом загуркоче
в юрбі: „у нього діти християне!”
Тоді вже й слова не дадуть промовить.
А де ж тепер ми знайдем оборонця?
Ти знаєш сам, що другого немає.
До інших в місті тут не можем
удатися, — вони не християни —
та й хист їх не дорівнює твоєму,
а посилати в Рим — короткий час.
Крім того ти ж і в Римі силу маєш,
є в тебе друзі при дворі, в сенаті.
Хто здатен помогти нам окрім тебе?”

М а р т і я н каже:

„Але ж подумай, брате, я ж людина,
я ж батько. Як же можу я покинутъ
своїх дітей у тьмі надвірній гинуть?”

І з о г е н знов:

„— Та ти ж їх просвітив Христовим словом.”

М а р т і я н далі:

„Зерно зродило плід занадто буйний,
упавши на добірну ціліну, —
як не зібрать його, то він поляжє
і зогнє. Прийнявши слово, діти
запрагли діла. Сам ти знаєш, брате ...”

В дальших діях діти Мартіяна покидають його дім. Але ще дві події потрясають Мартіяновою душою; це син його близького друга, християнин, утікаючи перед жовнірами просить Мартіяна, щоб відчинив браму і склав його перед погонею. Мартіян зводить страшну боротьбу з собою. Цей друг, умираючи поручив йому цього свого сина Ардента в опіку і ось сьогодні він не може, не має права прийняти його, захистити, охоронити. З під брами він відсилає його до поблизького лікаря сусіда, але той з-за брами відповідає:

„Я не дійду... Я ввесь зіхожу кровю,
Побитий, скаменований... На Бога!
Рятуй мене, згадай Христові рани!”

Мартіян йому відповідає: „Не смію, сину” І рівночасно душа його корчиться від невимовних страждань, бож одно — що жаль йому за цим молодим юнаком наче за рідним сином, а друге — переслідуваний Ардент кидає йому послідні слова з-за брами і каже:

„Господь тебе не пустить в царство Боже!
Будь проклятий! Пилат!”

По цих словах Мартіян ще кидається до брами, щоб відчинити і впустити пораненого, але запізно; до брами наближається товпа переслідувачів, що шукають за молодцем.

Послідня і третя подія, що потрясає Мартіяновою душою це смерть його сестрінки, християнки, яка приїхала до нього в гості разом з матір'ю. Ця сестрінка умирає під час нападу цієї товпи, що шукала за Ардентом. А свою сестру, яка одинока лишилася в його родині, він відправляє геть і каже:

„Я ж не можу більше
закувати в кайдани рідні душі.
Я мушу бути сам. Таким, як я,
не можна мати кревної родини,
не можна й другом називати нікого.
Ти мусиш так зайхати далеко,
щоб тінь моя тебе не доступила,
і там ходи не в темряві а в свіtlі.”

І от переходячи такі страшні душевні переживання, Мартіян залишається на своїм місці, залишається за кулісами подій, назовні невидимий, ідейний християнин, який приніс в жертву справді все те, що було для нього найдорожче, де крім праці, крім небезпеки зі сторони ворогів і подозрінь своїх, не лишилось йому нічого.

Мотив цієї драми глибокий і оснований на тлі християнства, а мотом його є:

„Мовчазно терплячи наругу й муки,
Син Божий звеличив вінець терновий
над всі вінці землі. То був тріумф!”

Провідною думкою твору „Адвокат Мартіян” є посвята за велику ідею. Поетка каже нею, що не робіть ріжниці, яку ролю відограє людина в суспільстві, видну, чи не видну, але коли вона потрібна для спільної справи, людина має знайти в собі стільки снаги, щоб вистояти на своїм пості.

Бо хіба ж мало було в Україні таких Мартіянів, які під натиском московської влади потай служили справам України, справам свого народу, яких свої підозрівали у зраді, а чужі не вповні довіряли їм, й які мовчки й самотньо несли свого тяжкого хреста.

Не тяжко отже перенести цілу драму з далекої Римської імперії на Україну, в часи, коли жила Леся Українка.

А наші сьогоднішні часи в Україні? Сотки тисяч таких Мартіянів живуть і плекають потай від ворога свою любов до Бога, до України, до свого переслідуваного і гоненого народу. Вони вірять, що прийде час і згине той модерний Рим в Україні та його вігіли, так як згинуло поганство і розпалася Римська імперія.

Широку картину боротьби перших християн ми побачимо в драмі Лесі Українки п. н. „Руфін і Прісцілла”. Літературна критика визнає цей твір одним з найкращих. В нім широко розроблена тема філософічна з точки релігійного погляду — що таке християнство, яким воно

себе являє в людей, а яким в дійсності воно повинно бути.

Річ діється в Римі в перших віках християнства, коли то римська влада законом переслідувала християн, судила і карала смертю, а римська публика любувалась в цирках видовищами, де на аренах в муках умирали серед диких звірів віруючі християни.

Руфін молодий римський громадянин, визначного роду, патрицій. Прісцілла його жінка, християнка; вона загорілась світлом Христової віри, але її чоловік,魯芬, покищо не прийняв християнства, хоч і не виступає проти нього ворожо. I ось на тлі подружніх взаємин — жінка християнка, чоловік ні — розіграється тяжка драма, але дуже оригінальна. Руфін любить свою дружину, обожнює її і дріжить за її життя. Він знає, що її коли-будь можуть схопити на християнських зібраннях в катакомбах, судити, а що найстрашніше — покарати її смертю. I він благає її не ходити до катакомбів. Він не перечить їй бути християнкою, молитися Богу, помагати бідним, лише не наражувати свого життя. А коли вона не згоджується перестати ходити на зібрання, він просить, щоб вона позволила йому проважати її на збори. Вона йому й тут одмовляє, бо Руфін не християнин, що він на зібраннях чужий. Вона всіма силами старається вплинути на Руфіна, щоб він прийняв християнство і вона каже:

„Але ж, мій друже, ... прикро це казати ...
та щож... ти знаєш сам... ти там чужий ...

Руфін відповідає:

„Я знаю, я чужий ... та я б лишився
стояти за порогом катакомбів
так, як стою вже здавна за порогом
душі твоєї, тільки ж боронити
тебе хоч до порога я здолаю,
дарма, що я чужий ...”

Не поклоняється Руфін і поганським богам, не любить він і цезаря з його жорстоким правлінням і буйною сваволею. Руфін республіканець. Його ідеалом є свободний від всякої неволі, рабства його рідний край, його народ,

який міг би жити по своїй вподобі. Руфін приклонник великих мудреців, філософів. Прісцілла в розпуці питає свого чоловіка:

„Де ж край блуканню мандрівної думки?

Де дно в розумуванні? Де котвиця,

куди ти кинеш і за що зачепиш,

щоб спинити корабель,

І ось тут власне Руфін виявляє своє обличчя.

„Нам рано ще котвиці закидати” ...

Нехай тяжка й трудна мандрівка наша,

Але ж вона не так то ще й давня,

щоб думати про край і береги.

Хто втомлений, хай спиниться з Платоном,

Зеноном, Епікуром, або з іншим

ловцем коштовних перел моря думки,

і відпочивши з ними хай рушає,

від них знов далі з вдячною душою.”

Себто, Руфін ще не вспів вибрати в життю для себе віри, поганство його не вдоволяє, християнської науки він ще не збагнув, але прихильний їй, бо каже:

„Не раджу сам я кидати того,

що справді доброго є в християнстві:

добро чинити, вбогих наділяти

і мати милосердя над рабами...”

Але того всього замало для його духа, він шукає у вірі Христовій багато глибшої, багато величнішої науки, мудrosti Божої, якої не можуть йому подати ті християнські провідники з якими йому доводиться стрічатися. Від них він лише чує про царство небесне по смерті в небі праведникам, а пекло і муки вічні грішникам і Руфін каже:

„Великий жаль, що стільки крові ллеться,

за вашу віру, бо мені здається,

вино ще грає, а вже оцтом чути.

Я певен, що пожар великий Рима

не християни вдіяли, та може

вони пожар готовують нам ще більший.”

І тут Руфін кидає докором християнським проповідникам, що вони не знають глибин Христової науки, що

їм самим ще треба вчитись, щоб вчити інших. І коли ми візьмемо духівництво в Україні в часах Лесі Українки, де панував московський дух і напівосвіченість, та московський патріотизм то зовсім не здивуємось, коли прочитаємо ось ці дальші рядки, що їх висловлює Руфінові Парвус, християнський проповідник:

„На пожарищі світ новий настане.”

Руфін:

„Чи в тому світі буде ѹ Рим новий?”

(В вислові „Рим” треба розуміти Україну)

Парвус:

„О ні, не Рим, новий Єрусалим.”

Руфін:

„І це тебе так тішить? Хто ж ти такий? римлянин,
[чи юдей?]”

Парвус:

„Я християнин і більш ніким не хочу бути.”

Руфін:

„Це видно. Чи і всі такі в новому світі будуть?”

Парвус:

„Адже ми всі там будем громадяни,
небесної держави а не Риму,
і не Атен, і не Александриї,
чи як там звуться ще столиці людські.”

Руфін:

„Ну, не хотів би я дожити до того.”

Парвус:

„Там будуть праведні, воскресші з мертвих, а не
[такі як ти.]”

Руфін:

„Нехай і так.

Доволі з мене, що тепер я бачу.
Як далі піде так, ми хутко станем,
чужинцями у ріднім краю,
вигнанцями з небесної держави,

бо їй нема на нашім світі місця,
та й ми дістатися туди не можем,
де перше треба вмерти, щоб ожити,
і втратити зовсім подобу людську,
щоб статися не людьми і не богами,
а чимось таким як тінь, як дим, як пара . . .”

Руфінові не байдужа доля рідної країни та життя своєго народу в ній. Але для проповідника християнина це питання байдуже. Він християнин і більш ніким не хоче бути.

Дальший хід драми розвивається так, що Руфін переджує Прісціллу що того вечора на катакомби буде наїзд на християн і щоб вона не йшла. Але Прісцілла муєтись йти, бо нині дуже важне зібрання, приїхав єпископ і вони мають вирішати важні канонічні устави. Щоб урятувати жінку від загибелі, Руфін пропонує відбути зібрання в їхньому домі. Тут ні кому і на думку не прийде шукати за зібраними християнами.

Прісцілла повідомляє інших християн про загрозу в катакомбах і скликає зібрання в себе вдома. На нещастья в той самий час, як почали сходитись християни, зайшов до Руфіна його знайомий римлянин, донощик і вислужник цезаря. Спостерігши збір християн, він повідомляє владі і Руфіна, Прісціллу та всіх зібраних християн арештують та забирають в тюрму.

Дуже цікава розмова Руфіна з його приятелем Кнеєм Люцієм, також людини високої освіти з аристократичною роду, але християнин. Розмова відбувається в саду, перед арештом, де Руфін стоїть на варті, поки відбуваються в його хаті важні збори. Руфін дуже поважає Люція і жадібно прислуховується до його думок та поглядів на християнство:

Люцій каже:

„Така природа людська,
що досконале може в ній прийматись
помалу і в тісному тільки кругі.
Якби римляни всі були подібні
натурою до тебе я сказав би,
що Рим зробився новим Єрусалимом

без чуда Божого. Але я знаю,
що мало є римлян таких як ти,
і вірю, що потрібне чудо Боже,
щоб Рим відбудувати.”

Руфін огірчений відповідає:

„Що тобі до Риму, ти вже християнин,
„Єрусалим” тепер твоя столиця!
Республіка вже не лежить на серці.”

Люцій йому відповідає:

„Не так,魯菲內,
юдеї відреклися Месії свого
І Він всесвітнім Богом став. Так води,
з рік невеличких викинуті в море,
світ обтікають вкупі з океаном,
братаючись із водами всіх сторін.
Христос погодиться і з Діонісом
бо слово вже з ідеєю зідналось,
В Христі воскресне Діоніс удруге.

(Діоніс старинний бог життя природи, також вважався богом драматичного мистецтва, що мав давати вище надхнення поетам.)

Руфін:

„Ta поки що, не ви, а ми в жалобі:
(показує на яму від статуї)
Тут статуя стояла Діоніса,
Тепер тут яма, не спіткнись на ней,
якнебудь в темряві цю порожнечу,
що виповнити може...?”

Але Люцій йому перебиває цю символічну порожнечу ям, звідки Прісцілла забрала статуї старинного бога Діоніса і покищо там лишились порожні ями.

Люцій каже:

Я пораджу:
в ті ями, що від статуй полишилися,
ти дерева хороші посади
і зараз гвій садок повеселіє.

Бо там де мертві постаті стояли
богів умерлих, — зацвіте весна
живою, плідною красою.

Глибока думка і порада Люція зрушують віру і почування Руфіна. Він зрозумів, що на місце старої віри, від якої полишились лише порожнє місце в душі, посадити живу віру, яка зацвите, зазеленіє добрими ділами, творчою працею. І від того оживає душа Руфіна і він каже:

Руфін:

Я думав, що не знаю, і даремне
прогаяв стільки дорогого часу,
бо думав, що я сам на цілий Рим
і що мені товариша немає
для замислів моїх. Але тепера
мені щось блиснуло... От ти такий
одважний, мудрий, благородний... інші
у вашому гурті теж мають силу
терпіти все, іти на смерть за те,
що їм здається правдою. Я бачу,
що в Римі люди є ще й геройчні,
так нащо ж те геройство марно йде!
Уділено вам силу Геркулеса
для подвигів — то знищили б ви гідру
преторіянську, вигнали б Хімеру
в одежі цезарській геть з Капітоля,
стовпи закона міцно встановили б.
Утишились би й черні нуртування,
і варварів подужать ми здолали б,

Люцій:

Хто може чернь утишити крім Бога?
Хто цезарську сваволю подолає,
пиху преторіянську погамує,
як не Христос? Хто римський мир запевнить
по цілім світі, як не добра вість
про згоду і братерство між людьми
і про найвищу правду в царстві Божім?

Заздалегідь я знаю, що ти скажеш:
традицій, законність, римські цноти.
Ох, друже, та хіба ж ти сам не бачиш,
що з того всього полишились ями,
а постатів давно нема. Попробуй
укупі з нами садівничим бути!
Коли закон умер, нехай зростає,
хоч те бажання вічної заплати
та Божий страх, аби вони спинили злочини й зло.
Руфіне! одважся і ходім садок садити!
Як хочеш, я введу тебе в громаду.
Ходім!"

Руфін готується прийняти християнство, бо зрозумів велич і красу віри живої, творчої, але дальший хід подій дуже скоро убиває в душі Руфіна віру, яку нищать такі самі християни. Отже дія 3 і 4 проходять у тюрмі. Найбільше страждає Руфін, він падає жертвою обставин, бо через те, що збори відбувались в його домі і він не був в хаті, всі християни осудили його в зраді, не повіривши ані одному його слову. А знову влада відноситься до нього, як до зрадника і погорджуваного християнина. Присцилла намагається увести Руфіна в хрест, і що коли б прийшлося йому кару прийняти, щоб він умер християнином, але він не може тепер. Його віра втікла десь, розвіялась від грубої поведінки і недовір'я християн, які зробили з нього Юду, зрадника. А понад все Руфін страждає за Присциллу. Ось образ де їх приводять з допиту, на якім їх було тортуровано. Присцилла напів-жива — побита, Руфін не відступає від неї. Вона одинока точка його опору. Його гріє та світла велика любов до Присцилли, якої ніщо не може знищити.

З тюрми вони мають нагоду врятуватися втечею, яку урядив батько Присцилли, але Присцилла не піде, бо вона хоче ділити долю всіх арештованих християн, а Руфін не піде, бо він не оступиться від Присцилли, не лишить її в тяжких годинах перед смертю. І нагоду утеchi з тюрми вони передають двом іншим особам — єпископові і його помічникові.

Драма закінчується тим, що Руфін і Прісцілла ідуть засуджені судом на смерть, вона за віру Христову, він за своє шукання правди на землі і за свою любов до Прісцілли.

І ось цей Руфін, якого з легкого погляду, не вглиблюючись у твір можна вважати якимсь бунтівником, Леся Українка надає йому дуже цікаву характеристику, як з психологічного, так і з філософічного погляду. Авторка ставить перед нами думаочу людину і вкладає в її уста всі ті, проблеми, що тривожать душу; людину, яка не хоче і не може приймати насліпo все те, що їй намагаються підсунути інші. Руфін хоче злагнути віру християнську, хоче віднайти себе в цій вірі і бути чистим душею супроти неї, поки прийме її за свою.

Цілий твір Руфін і Прісцілла напитаний глибокими думками і шуканням людини за вічною Божою правдою і вчить за цю правду жити, боротись і навіть віддати своє життя.

І ось так як бачимо, з вищепереліченых двох драм Лесі Українки, що вони просякнуті наскрізь християнським духом, бажанням справедливості для покривдженіх, осуджуванням грубої сили насильства, що його проявляла російська влада над українським народом.

Коли б ми проаналізували твори Лесі Українки глибоко, ми знайшли б багато чудесних висловів, наскрізь напитаних вірою в Бога та Його вічну велику мудрість, висловлених в поетичній формі і в глибині самого змісту.

А до того всього Леся Українка додає, чи порушує в душі кожного українця достойність своєї національної чести, свого національного „я”. Вона уважає ганьбою коритися ворогові, що за свободу треба боротися і що з ворогами немає ніякого братання, бо ні один з її геройв не заломлюється духовно, ні один з них перед обличчям смерті не благає ворогів дарувати життя, але навпаки, гордо з піднесеною головою вони йдуть на смерть, високо несуть смолоскип своєї віри в Господа Ісуса Христа, Сина Божого, що приніс на землю велику науку та у відродженії своєї країни з вільним і мудрим своїм народом.

ВИДАННЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

Мистецькі скарби українських вишивок — С. Стечишин. Підручник для навчання вишивання. Багато ілюстрований взорами і вишивками	\$1.75
Мистецька книжка про українські народні вишивки, з взорами в англійській мові "Ukrainian Embroidery Designs and Stitches — A. Рурик	4.00
Нашим найменшим — збірник для дітей — упорядкувала О. Лукомська. Вірші, пісні, гри, байочки для маленьких	1.50
Подорож по Україні — мапа і лекції для молоді — опрацювала О. Лукомська	2.00
Програма на свято св. Миколая	1.50
Програма на свято День Матері	1.50
Програма Музею Союзу Українок Канади25
Три сильветки — біографічні нариси трьох визначних письменниць України: Марко Вовчок, Ольга Кобилянська і Леся Українка — проф. Леонід Білецький	1.00
Чверть століття на громадській ниві. Історія першої української жіночої організації в Канаді — Н. Когуська	4.25
Замовляти в Союзі Українок Канади	
на адресу:	
Ukrainian Women's Ass'n of Canada	
203 Union Bldg.,	Edmonton, Alta.
В Союзі Українок Канади можна також набувати книжку в англійській мові "Traditional Ukrainian Cookery" — S. Stechishin	5.50